

COMPOSTEM I APRENEM

EL COMPOSTATGE A L'ESCOLA

BARCELONA
ESCOLES
+ SOSTENIBLES

• Fem xarxa:

- Formem.
- Acompanyem, assessorem i fem seguiment.
- Compartim experiències i bones pràctiques.
- Aportem recursos (compostadors).
- Fomentem la cultura de la sostenibilitat.

Volem compostar

**Iniciar un projecte de
compostatge em pot
ajudar a...**

Quan compostem ...

- ✓ Millorem la gestió dels residus de l'escola.
- ✓ Observem un cicle natural complert (el cicle de la matèria).
- ✓ Obtenim un producte fertilitzant molt ric en humus.
- ✓ Fomentem la fertilitat natural del sòl de l'hort i el jardí.
- ✓ Estudiem els processos naturals de descomposició i els organismes implicats.
- ✓ Fomentem la participació i implicació de la comunitat educativa.
- ✓ Organitzem un programa de gestió, seguiment i obtenció de resultats.

Terra   **Compost**

Transformació   **Fertilitat**   **Organització**

Gestió dels residus   **Sòl**   **Experimentació**

Biodiversitat   **Vermicompostatge**

Xarxa tròfica   **Invertebrats**   **Reciclatge**

Terra   **Microorganismes**   **Residu zero**

Humus   **Descomposició**

Compostatge   **Cicle de la matèria**

CONCRETEM EL DESENVOLUPAMENT I LA GESTIÓ DEL PROJECTE

ON TOTHOM PARTICIPA EN EL PROCÉS

motivació

concreció
d'objectius

exploració
d'alternatives

avaluació

d'acció

- **DEFINIM UN PUNT DE PARTIDA:**
  - Què fem?
  - Com ho fem?
  - De quins recursos materials i formatius disposem?
  - Qui hi participa?
  - Com ens organitzem i ho planifiquem?
  - Amb quines àrees del currículum ho relacionem?
  - Com fomentem la cultura de la sostenibilitat?

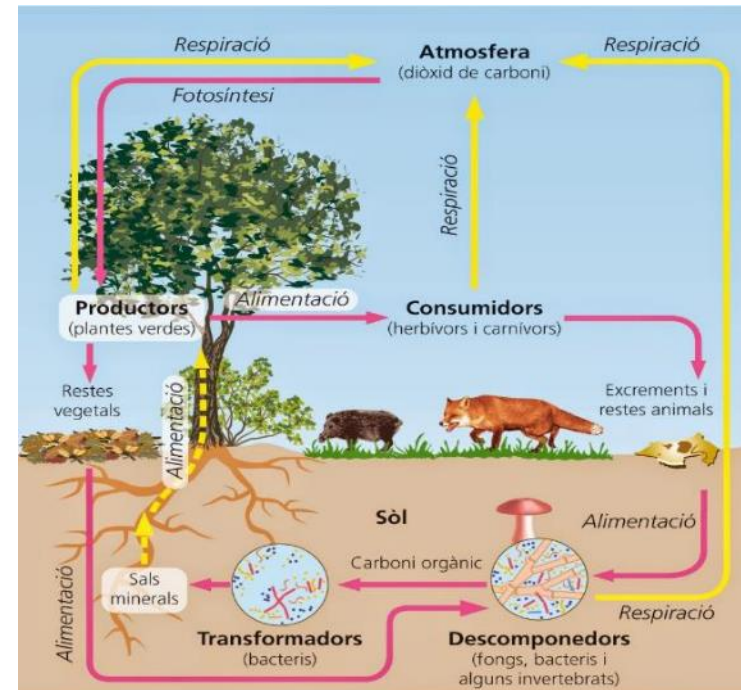
I concretem pautes per començar a treballar amb la comunitat educativa:

- **QUE SABEM DEL COMPOSTATGE?**

- Que és ?
- Com funciona el procés?
- Tenim dubtes o reticències ?
- Quina importància té en la gestió ambiental de l'escola ?
- Quina infraestructura es requereix ?
- Com ho podem organitzar ?
- Quin profit en podem treure a nivell pedagògic?

■ FEM UNA DIAGNOSI:

- Com es gestionen els residus a l'escola?
- Quants residus orgànics produïm?
- Quins projectes estem desenvolupant? Quins poden estar relacionats amb el compostatge?
- De quins materials orgànics podrem disposar?
- De quin espai disposem?
- Estudiem el cicle de la matèria i els mecanismes de transformació de les restes orgàniques.

■ PASSEM A L'ACCIÓ:

- Definim propostes d'organització de la recollida de restes. Qui hi participa? Actors implicats.
- Concretem el circuit de les restes orgàniques seleccionades
- Definim propostes d'organització i disposició de la zona de compostatge. Disseny de l'espai.

- Pautem la metodologia a seguir per al correcte desenvolupament del procés de compostatge.

- Creem un grup gestor per al correcte funcionament, seguiment i manteniment del procés.

- Establim paràmetres per avaluar el projecte.

- Coneixem com es gestionen els residus orgànics a la ciutat:

- ✓ Compostatge comunitari.
- ✓ Gestió dels contenidors de l'orgànica.
- ✓ Visita a instal·lacions de gestió de residus.

- **Concretem un programa de comunicació i informació.**

- **Establim les interaccions amb diferents àmbits curriculars.**

- **Fomentem l'experimentació i la recerca.**

**AMB LES RESTES
ORGÀNIQUES DELS
CONREUS, EL JARDÍ
I LA CUINA**

FEM COMPOST

**TANCANT EL CICLE
DE LA MATÈRIA**

EL COMPOSTATGE ESCOLAR

Procés de descomposició de la matèria orgànica d'una forma controlada i concentrada amb la finalitat de reciclar restes seleccionades de menjar, del jardí i l'hort obtenint un producte fertilitzant natural, el compost.

HO FEM MITJANÇANT:

» Compostatge de bosc

» Vermicompostatge (granja de cucs)

DIFERENCIAS ENTRE EL COMPOSTATGE DE BOSC I EL DE CUCS

- **En el recipient.**
- **En la selecció del material a descomposar.**
- **En el procés.**

EL COMPOSTADOR DE BOSCH

Model Horto 300

Model Horto 700 / 1000

PODEM LLENÇAR
Restes fresques de verdura, fruita i flors
Muro de cafè i restes d'envasos
Cloïsses d'ou estafades i fruits secs
Papper de cuina i tovallons de paper
Plantes i restes de jardineria trossejades

NO PODEM LLENÇAR

Si voleu participar en aquesta experiència de compostatge col·lectiu, adreceu-vos a:

AULA AMBIENTAL BOSQ TURULL
Passatge de Turull, 2
Tel.: 93 218 19 45
Mail: compostatge@boscturull.cat

FEU UN BON ÚS DEL COMPOST

PER A...
AD...
COORD...

COMPOSTATGE DE BOSC EN PILA

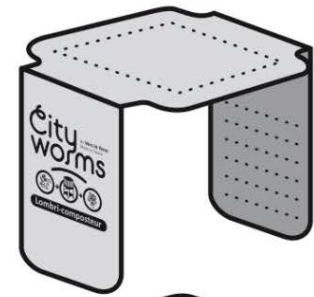

LA GRANJA DE CUCS (VERMICOMPOSTADOR)

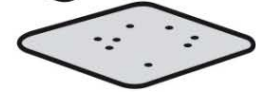

Cartón
de embalaje

Se utiliza como
lecho en la
puesta en
marcha

1 manta de
control de
humedad

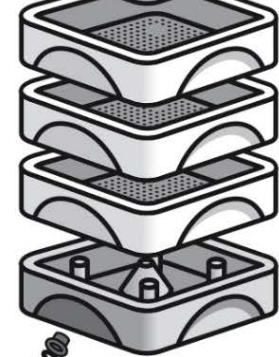
1 saco de Vita Vers
Plus
(Corrector de PH)

1 tapa

3 bandejas

1 bandeja
recolectora
de humus

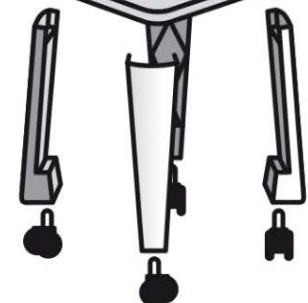

1 grifo

1 base

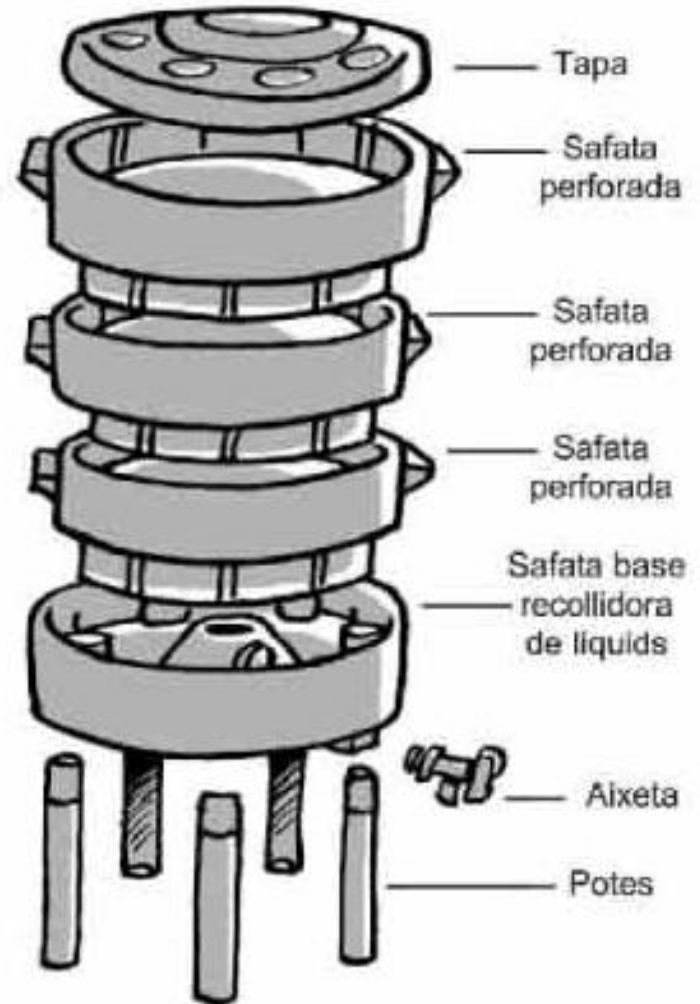

4 patas

4 ruedas

VERMICOMPOSTATGE EN PILA

SEMBLANCES ENTRE EL COMPOSTATGE DE BOSC I EL DE CUCS

- Són processos de transformació dels residus orgànics.
- Permeten obtenir un producte orgànic ric en humus amb un alt poder fertilitzant.
- Faciliten la correcta gestió de residus orgànics domèstics.
- Necessiten d'unes condicions específiques que garanteixin la conservació de la humitat, la presència d'oxigen i el control de la temperatura.

DIFERÈNCIES ENTRE EL COMPOSTATGE DE BOSC I EL DE CUCS

- En l'estructura i la mida del compostador.
- En la selecció del material a aportar. El compostatge de bosc admet i requereix residus vegetals frescos i secs i el de cucs només frescos.
- En l'organització i el funcionament. En el de cucs la matèria orgànica es transforma bàsicament pel procés de digestió dels mateixos cucs.
- La durada dels cicles de compostatge. En el de bosc és més llarg.
- La qualitat del producte obtingut. L'humus de cuc té més poder fertilitzant i subministra nutrients minerals a les plantes de forma més ràpida.

A L'ESCOLA FEM AUTOCOMPOSTATGE

L'autocompostatge constitueix una acció de prevenció de gran valor ambiental ja que es redueix la quantitat de residus que cal recollir, transportar i gestionar en instal·lacions de tractament.

Amb l'autocompostatge retornem al sòl els nutrients i tanquem el cicle de la matèria orgànica; d'aquesta manera simplifiquem el cicle, ja que es produeix al mateix lloc on es generen els residus orgànics.

L'AUTOCOMPOSTATGE UN EXEMPLE D'ECONOMIA CIRCULAR

- L'economia circular és un sistema de consum no lineal que garanteix la sostenibilitat del sistema.
- El sistema econòmic lineal (producció, consum i eliminació) ha arribat als seus límits i esgota la capacitat de càrrega del planeta (petjada ecològica).
- La integració dels aspectes ambientals amb els econòmics i socials són necessaris per aplicar l'economia circular com una nova manera d'entendre la gestió dels recursos.

Per tant, aquesta nova economia proposa un model de societat que utilitza i optimitza els fluxos de materials, energia i residus, amb l'objectiu de fer més eficient l'ús dels recursos.

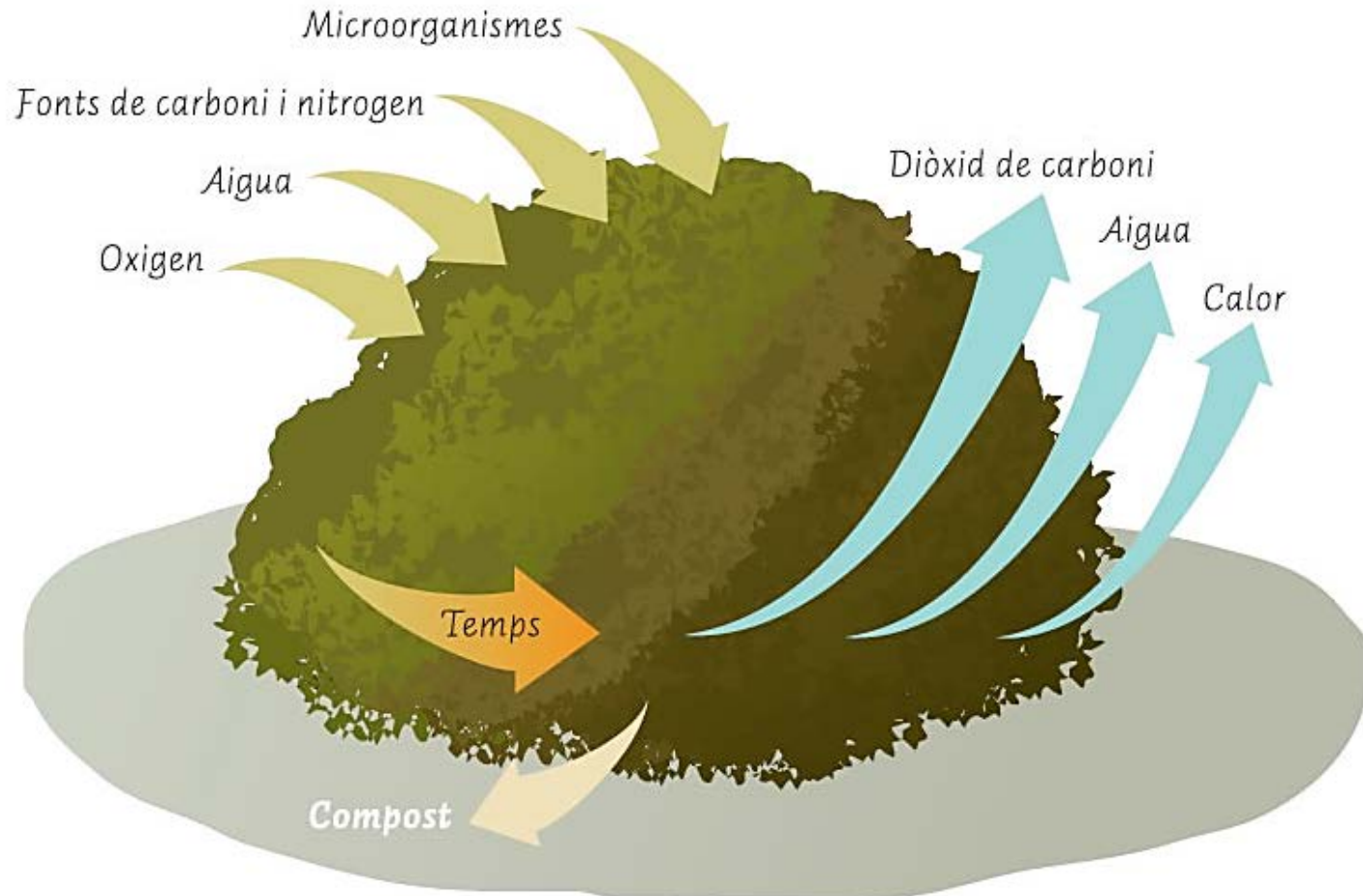
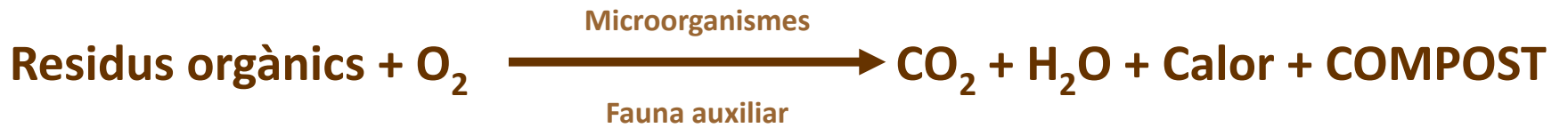
QUAN FEM AUTOCOMPOSTATGE:

- Implementem els principis de l'economia circular i de residu zero.
- Tanquem el cicle de la matèria orgànica en un circuit curt.
- Evitem la recollida i transport dels residus orgànics.
- Reduïm la petjada de CO².
- Fem un compost de qualitat i sense impropis.
- Retornem la matèria orgànica en forma de compost al lloc d'origen.

Funcionament i organització

COMPOSTATGE DE BOSC

CONDICIONS

1. PRESENCIA D'OXÍGEN

Hem d'assegurar una descomposició aeròbia (la fermentació anaeròbia produeix amoníac, àcid, sulfúric i metà, i per tant, males olors).

Per garantir la circulació d'aire cal:

- ✓ Una tria adient del material (fresc i sec).
- ✓ Una disposició correcta del material al compostador.
- ✓ Airejar amb el remenador quan el procés ha arrencat (al cap d'unes 3-4 setmanes) un cop a la setmana.
- ✓ Garantir la circulació d'aire per dins el compostador (l'aportació de material sec dur i groller ho facilita).
- ✓ Controlar la humitat (matèria humida però no xopa). L'excés d'aigua desplaça l'aire i es queda sense oxigen.
- ✓ Cal un reg lleuger, sobretot de cara a l'estiu. Si es queda massa sec el procés s'atura.

2. TEMPERATURA ADIENT

- ✓ Conservació de la temperatura del propi procés.
- ✓ Cal no obrir i tancar innecessàriament i no deixar la tapa aixecada (s'asseca, o es pot mullar en excés si plou).
- ✓ El col·loquem en un lloc, a ser possible, que li toqui el sol a l'hivern i l'ombra a l'estiu (sota un arbre de fulla caduca).

3. MENÚ

- ✓ **Proporcions adequades entre el material fresc (ric en N) i el material sec (estructurant i ric en C).**
- ✓ **El material fresc ha de suposar un 60-70 % de les aportacions.**
- ✓ **Trossejar o esmicolar el material abans d'incorporar.**
- ✓ **Cal una zona on poder acumular material sec per poder-lo anar aportant al compostador.**
- ✓ **S'ha d'organitzar la selecció, recollida i les aportacions periòdiques de material fresc.**
- ✓ **Habilitarem una zona on poder preparar el material.**
- ✓ **Ha de ser variat: els microorganismes, amb dieta complerta i condicions adequades, tenen una activitat òptima i produeixen un compost més ric i, per tant, amb més potencial fertilitzant.**

VERMICOMPOSTATGE

Granja de cucs

Fer compost amb cucs

Els cucs

Són de l'espècie *Eisenia foetida*, també anomenat cuc vermell de Califòrnia, llombriu dels fems o llombriu tigre.

El fet que s'anomeni de Califòrnia no fa referència al seu origen sinó que va ser en aquest estat dels Estats Units on es van començar a cria i a utilitzar el seu potencial transformador de les restes orgàniques

Forma part d'un grup d'animals anomenats ANÈL·LIDS.

Els anèl·lids constitueixen un gran grup d'organismes segmentats en anells, que comprèn més de 17.000 espècies vivents, que inclouen, entre d'altres, els poliquets, els cucs de terra i les sangoneres. Es troben en ambients marins, a l'aigua dolça, i a entorns terrestres humits.

- Permet processar una bona part de les restes orgàniques vegetals fresques de la cuina i l'hort.
- Podem fer compost en un espai reduït i tancat.
- No necessitem de restes vegetals seques i llenyoses.
- Obtenim un compost d'alta qualitat i alt poder fertilitzant.
- Podem recollir el líquid sobrant i disposar d'un fertilitzant líquid per les plantes d'interior.

RECURSOS PEDAGÒGICS SDEA

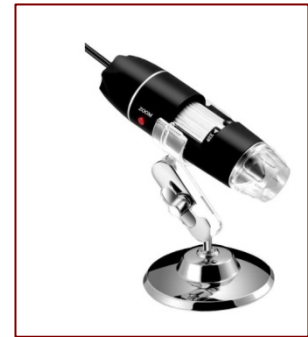
Espai de coneixement que ofereix informació i recursos d'educació ambiental adreçats a persones i entitats interessades en l'educació per la sostenibilitat.

Recursos disponibles al catàleg [BCNExplor@](#)

RECURSOS PEDAGÒGICS SDEA

Per gaudir del servei de préstec de l'[SDEA](#) i disposar dels seus recursos cal registrar-se al [Formulari d'alta d'usuari/ària](#):

RECURSOS PEDAGÒGICS SDEA

Formulari per enregistrar-se com usuari/ària a l'SDEA:

Formulari d'alta d'usuari/ària

Selecioneu el tipus d'usuari/ària:

Soc un/a ciutadà/ana

Soc una institució/empresa

Dades de la institució/empresa

Nom Institució o Empresa Camp obligatori Adreça Postal Camp obligatori

Nom d'usuari Camp obligatori. El nom d'usuari no pot contenir espais ni caràcters especials i ha de tenir entre 4 i 20 caràcters. Contrasenya La contrasenya ha de tenir 9 caràcters com a mínim, combinar lletres i números i no fer servir .; ni :

Dades de la persona de contacte:

Nom Camp obligatori Nom sentit ► Més informació Primer cognom Camp obligatori

Segon cognom Camp obligatori Telèfon Camp obligatori Correu electrònic Camp obligatori

Selecioneu la biblioteca a la qual us voleu adscriure:

Servei de Documentació d'Educació Ambiental (SDEA) ▼